

NOKUTs tilsynsrapporter

Høgskolen Stord/Haugesund

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

Juni 2015

NOKUT

SYSTEM FOR KVALITETSSIKRING - EVALUERING

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved institusjonene. Dette gjøres blant annet gjennom å evaluere institusjonenes systematiske kvalitetsarbeid. Alle norske universiteter og høyskoler er pålagt å ha dokumenterte interne systemer for kvalitetssikring av utdanningen. Det skal ikke gå mer enn seks år mellom hver gang en institusjons kvalitetssystem blir evaluert.

Institusjon:	Høgskolen Stord/Haugesund
Sakkyndige:	Tom Lindstrøm, Airi Rovio Johansson, Joakim Pedersen
Dato for vedtak:	11.06.2015
NOKUTs saksnummer	13/292

Forord

I følge lov om universiteter og høyskoler skal alle som tilbyr høyere utdanning ha et system for kvalitetssikring av utdanningen. NOKUT har fått i oppdrag å evaluere institusjonenes system for kvalitetssikring av utdanningen.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund besøkte institusjonen 8. desember 2014 og 3.–4. februar 2015, og leverte rapport fra evalueringen 27. april 2015.

Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund har bestått av:

- Tom Lindstrøm, professor, Universitetet i Oslo (leder)
- Airi Rovio-Johansson, professor, Göteborgs universitet
- Joakim Pedersen, student, Høgskolen i Harstad

NOKUT ønsker å takke den sakkyndige komiteen for vel utført arbeid. NOKUT vil også takke alle ansatte og studenter ved Høgskolen Stord/Haugesund som har bidratt til komiteens arbeid gjennom intervjuer mv.

Denne tilsynsrapporten består av rapporten fra den sakkyndige komiteen og uttalelsen til rapporten fra Høgskolen Stord/Haugesund. Begge disse dokumentene var grunnlaget for behandlingen i NOKUTs styre 11. juni 2015, hvor følgende vedtak ble fattet:

System for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund godkjennes.

Oslo, 11. juni 2015

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten	1
2	Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen Stord/Haugesund	2
3	Fokus for evalueringen	4
3.1	Kvalitetssikring av videreutdanningen Eldre, helse og samfunn (60 stp)	4
3.1.1	Presentasjon.....	4
3.1.2	Komiteens drøftinger og vurderinger	5
3.2	Kvalitetssikring av studieprogrammet Bachelor i ingeniørfag, maskin	6
3.2.1	Presentasjon.....	6
3.2.2	Komiteens drøftinger og vurderinger	7
4	Konklusjon.....	9
5	Komiteens råd om videre utvikling av kvalitetsarbeidet	11
6	Vedlegg.....	12
7	Appendix: Uttalelse fra Høgskolen Stord/Haugesund til rapport fra sakkyndig komité	16

1 Evaluering av universiteters og høyskolars system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten

I forskrift til *lov om universiteter og høyskoler* heter det at «Universiteter og høyskoler skal ha et system for sitt kvalitetssikringsarbeid som sikrer kontinuerlige forbedringer, gir tilfredsstillende dokumentasjon av arbeidet og avdekker sviktende kvalitet» (§ 2–1, (1)).

Kvalitetssikringssystemet er utdanningsinstitusjonenes redskap for å skaffe seg nødvendig kunnskap for å kunne vurdere kvaliteten i egne utdanningstilbud. Innenfor rammene av lov og forskrift er det institusjonene selv som, ut fra egen størrelse, faglige profil og andre forhold ved institusjonen, bestemmer hvordan systemet skal utformes.

I henhold til lov om universiteter og høyskoler er det NOKUTs oppgave å evaluere institusjonenes systemer for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten etter kriterier som organet fastsetter. NOKUT har gjennomført slike evalueringer siden 2003, og innledet våren 2009 sin andre runde med denne type evalueringer. Evalueringskriteriene er i andre runde i større grad rettet inn mot å vurdere institusjonenes bruk og nytte av kvalitetssikringssystemene.

NOKUT bruker sakkyndige komiteer i sine evalueringer. Komiteene skal vurdere hvorvidt institusjonene tilfredsstillter kravene til kvalitetssikring av egne studietilbud. En evaluering av et kvalitetssikringssystem er således ikke en faglig vurdering av innhold og kvalitet i de enkelte studier, men en evaluering av institusjonens systematiske arbeid for å sikre og forbedre slik kvalitet.

Den sakkyndige komiteen baserer sine vurderinger på dokumentstudier og på samtaler med relevante aktører ved institusjonsbesøk. Den sakkyndige komiteen som har evaluert systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund har bestått av:

- professor Tom Lindstrøm, Universitetet i Oslo (leder)
- professor Airi Rovio-Johansson, Göteborgs universitet
- student Joakim Pedersen, Høgskolen i Harstad

Seniorrådgiver Ole Espen Rakkestad i NOKUT har vært komiteens sekretær. Komiteen besøkte institusjonen 8. desember 2014 og 3.-4. februar 2015. Ved besøket hadde komiteen samtaler med studenter, vitenskapelig ansatte, representanter for studieprogramråd, faglig ledelse ved to av høgskolens utdanninger og høgskolens ledergruppe. Oversikt over tilsendt dokumentasjon og program for hovedbesøket er lagt ved. Før rapporten ble avlevert har institusjonen sett et utkast til rapport for å vurdere eventuelle feil eller misforståelser.

2 Kvalitetssikringssystemet og kvalitetsarbeidet ved Høgskolen Stord/Haugesund

Høgskolen Stord/Haugesund har om lag 3200 studenter og 300 ansatte, og har studiesteder på Stord og i Haugesund. Institusjonen profilerer seg på å dekke kunnskaps- og kompetansebehovene til det regionale arbeidslivet, og tilbyr utdanninger på bachelor- og masternivå i tillegg til en rekke etter- og videreutdanninger. HSH ledes av en valgt rektor, med ansatte dekaner på de tre avdelingene for henholdsvis helsefag; lærerutdanning og kulturfag; og tekniske, økonomiske og maritime fag. Høgskolen har programorganisert sin forsknings- og utviklingsaktivitet i ni fagområder.

Systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund ble godkjent av NOKUT for første gang i 2008.

Systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund ble revidert i 2013 og 2014, og er gitt en overordnet framstilling i dokumentet «Kvalitetshandbok» (herværende versjon godkjent av høgskolestyret 5.6.2014). Den nettbaserte «Verktøykassa» med aktivitetsbeskrivelser, dokumenter og eksempler kom til i denne revisjonen.

Kvalitetssikringssystemet er delt inn i fem kvalitetsområder som er videre spesifisert i «hovedområder»:

- ledelse og medvirkning
- inntakskvalitet
 - studentrekruttering
 - opptak
- læringsmiljø og læringsutbytte
 - kvalitet i emner
 - kvalitet i studieprogram
 - kvalitet i EVU
 - kvalitet i praksis
 - fysisk og psykisk læringsmiljø
- kompetanse og FoU
 - fagmiljø og kompetanseutvikling
 - kopling mellom FoU og utdanning
- rammekvalitet

De fleste av hovedområdene er tilordnet en kvalitetskalender der relevante aktiviteter er spesifisert med «tidspunkt/frekvens» og «ansvarleg for gjennomføring». Disse kvalitetskalenderne er presentert i tabellform i kvalitetshåndboka, der aktivitetene er inndelt i kategoriene «planlegge og utføre» og «følge opp og forbedre». For aktivitetene finnes det utfyllende prosessbeskrivelser, prosedyrer og/eller maler.

I «Kvalitetshandbok» understrekes det at kvalitetssystemet både har et kvalitetssikrende og et kvalitetsutviklende formål, og at «Kvalitetssystemet har ein tydeleg kopling mot strategi- og planverket, men er ikkje eit målstyringsinstrument i seg sjølv». Systemet skal virke etter et kvalitetssirkelprinsipp – ved HSH kalt «PUFF-prinsippet» - med fasene Planlegge, Utføre, Følge opp

og Forbedre. Håndboka beskriver videre hvordan ledelse og medvirkning i systemet er organisert, og en oversiktstabell viser sentrale funksjoner/roller i kvalitetsarbeidet.

Evaluering av høyskolens studieemner skjer først og fremst gjennom såkalte referansegrupper, som hvert semester opprettes på det enkelte emne eller for det enkelte kull (dvs for alle emnene i et semester). Referansegruppene består av to eller flere studenter som velges eller oppnevnes av studentene. Gruppene møter emneansvarlig eller kullkoordinator to ganger pr semester, og disse møtene utgjør midtevaluering og sluttevaluering av emnene. Referat fra evalueringsmøtene skal føres etter en fast mal fra «Verktøykassa». Minimum hvert tredje år skal alle emner evalueres gjennom en anonym emneundersøkelse, og undersøkelsen kan i disse tilfellene erstatte det avsluttende evalueringsmøtet mellom referansegruppa og emneansvarlig/kullkoordinator. Emneevalueringene bygger på en «Forventningsavklaring» som settes opp skriftlig av studentene og emneansvarlig/kullkoordinator ved innledningen av hvert semester.

Alle gradsgivende studieprogrammer skal evalueres minst hvert femte år etter en fastsatt prosessbeskrivelse. Den gjeldende avdelings råd for samarbeid med arbeidslivet skal involveres i programevalueringen.

Institusjonens prosesser for oppretting og nedlegging av studier er nedfelt i en egen håndbok – «Håndbok for etablering og revisjon av studieprogram og emner». I håndboka er det redegjort for bl.a. roller, ansvar, godkjenningsprosesser, krav til innhold og kriterier for dette arbeidet. Håndboka refererer blant annet til NOKUTs studietilsynsforskrift.

Studentenes overordnede tilfredshet med studiekvalitet og læringsmiljø evalueres årlig gjennom «Studiebarometeret». Barometeret er en påbygning til NOKUTs undersøkelse ved samme navn, slik at høyskolen sender ut en lokal variant av NOKUT-undersøkelsen på de årstrinn som ikke dekkes av NOKUTs barometer.

Annethvert år gjennomfører institusjonen en kandidatundersøkelse blant tidligere studenter på høyskolens bachelor- og grunnutdanninger. Gjennom denne undersøkelsen innhenter høyskolen informasjon om kandidatenes opplevelse av relevans og kvalitet av sin fullførte utdanning.

Høgskolen Stord/Haugesund arrangerer årlig en læringsmiljøkonferanse som er «...ein sentral arena for kvalitetsutviklinga ved HSH». Konferansen samler studenter, ledelse og ansatte i to dager til diskusjon omkring et oppgitt tema relatert til studiekvalitet og læringsmiljø. Studentene skal være i flertall på konferansen. Resultatene fra konferansediskusjonene skal nedfelles som tiltak i avdelingenes handlingsplaner, og resultatene av tiltakene skal refereres i det kommende års konferanse.

HSHs system for kvalitetssikring omfatter dessuten et eget system for direkte innmeldinger fra både studenter, ansatte og eksterne, kalt «Sei i frå». Meldinger med innspill til alle typer kvalitetsforbedringer kan sendes inn via en knapp på høyskolens hjemmesider, enten anonymt eller med navn. Høyskolen garanterer at alle som sender inn med navn får en tilbakemelding.

3 Fokus for evalueringen

I forbindelse med det innledende besøket ved Høgskolen Stord/Haugesund diskuterte evalueringskomiteen ulike aktuelle innretninger av evalueringen. Komiteen fant å ville gå nærmere inn på to områder:

- 1) kvalitetssikring av videreutdanningen «Eldre, helse og samfunn (60 stp)»
- 2) kvalitetssikring av studieprogrammet maskiningeniør bachelor

Ved å gå dypere inn i kvalitetssikringen av to relative «ytterpunkter» i høyskolens studieportefølje (en campus/heltid/grunnutdanning holdt opp mot en samlingsbasert/deltid/videreutdanning), ønsket komiteen å danne seg et bilde av KS-systemets omfang, lokale tilpasning og generelle funksjonsnivå. Før hovedbesøket ba den sakkyndige komiteen derfor om å få seg forelagt mer detaljert informasjon om disse studiene og kvalitetssikringen av dem.

3.1 Kvalitetssikring av videreutdanningen Eldre, helse og samfunn (60 stp)

3.1.1 Presentasjon

Videreutdanningen «Eldre, helse og samfunn» går deltid over fire semestre og dekker tre emner på 15 studiepoeng, i tillegg til et valgfritt emne av samme omfang. Som valgfritt emne velges ett av to «valgfag». «Studiet har spesielt fokus på helsefremmende arbeid, demensomsorg, palliasjon og samhandling mellom tjenestenivå». Undervisningen er organisert som ukessamlinger, og det er tre samlinger pr semester. Utdanningen ledes av en emneansvarlig. Studieleder har det faglige ansvar for studieprogrammet og rådfører seg med et studieprogramråd der studiets avtakere, brukerrepresentanter, studenter og emneansvarlig er representert. Opptakskravet er bachelorgrad eller minimum 180 studiepoeng innen helse- og sosialfag, og studentene er som regel i jobb ved siden av studiene. Studiet ble i sin nåværende form tilbudt for første gang høsten 2011.

Som angitt over er «Kvalitet i EVU [etter- og videreutdanning]» i HSHs kvalitetshåndbok nedfelt som et eget hovedområde under kvalitetsområdet «læringsmiljø og læringsutbytte», og området har en egen kvalitetskalender i «Kvalitetshåndbok». For emnene i EHS («Eldre, helse og samfunn») gjelder, i likhet med emnene i grunnutdanningene, at kvalitetssikringen bygger på en forventningsavklaring som foretas mellom studenter og lærer/emneansvarlig ved oppstart av undervisningen i emnet. Avklaringen kan gjennomføres muntlig eller skriftlig, og resultatene nedfelles skriftlig ved behov. Forventningsavklaringen ligger til grunn for seinere emneevaluering. Studentene velger en tillitsvalgt for hvert kull i tillegg til en referansegruppe.

I tillegg til en uformell evaluering av hver enkelt ukessamling, skal alle emner evalueres minst én gang i løpet av gjennomføringen. «Emneansvarleg veljer sjølv kva for ein type evaluering som er hensiktsmessig, til dømes standardisert spørjeskjema eller dialogbasert møte med studentane». Evalueringresultatene skal sammenfattes skriftlig og oversendes til studieleder. Når hele studiet er gjennomført, skal EVU-kontoret utarbeide et evalueringsnotat «basert på innspel frå studieleiar og økonomitenester».

3.1.2 Komiteens drøftinger og vurderinger

Etter komiteens oppfatning fungerer kvalitetssikringen av videreutdanningen «Eldre, helse og samfunn» i hovedsak godt. Utdanningen har et begrenset antall studenter, og evalueringspraksis er etter komiteens syn godt tilpasset dette, med stor grad av fleksibilitet med hensyn til bruk av skriftlige og muntlige evalueringsmetoder. I møte med komiteen ga studentene uttrykk for stor grad av tilfredshet med studiets faglige innhold og høyskolens tilrettelegging, men viste samtidig til at det for voksne deltidsstudenter i jobb kan være vanskelig å opprettholde et tilstrekkelig læringstrykk utenfor samlingsperiodene. Komiteen vil anbefale høyskolen å se nærmere på om de elektroniske møteplassene som allerede er etablert (bl.a. Fronter), kan brukes til å organisere ytterligere læringsaktiviteter og samhandling mellom studentene.

Det er komiteens inntrykk at den velfungerende kvalitetssikringen ved EHS og utdanningens gode skussmål blant dagens studenter, i betydelig grad skyldes at nøkkelpersoner knyttet til utdanningens ledelse og administrasjon yter mer enn man med rimelighet kan forvente. Utdanningens administrative koordinator/prosjektleder peker seg ut her. Komiteen har i denne sammenheng vært opptatt av den potensielle sårbarhet som ligger i et «ildsjelbasert» system, der oppfølging og kvalitetssikring i enkelte tilfeller kan tendere mot å bli et personlig snarere enn et institusjonelt anliggende. Komiteen vil på generelt grunnlag minne om betydningen av å bygge opp strukturer som ikke er for personavhengige, uten dermed å indikere at personavhengigheten i dag er for stor. Det er komiteens oppfatning at de foreliggende rutiner og systemer rundt EHS er tilstrekkelig robuste til at kvalitetssikringsarbeidet ville holde et tilfredsstillende nivå også uten dagens nøkkelpersoner.

Som nevnt anser komiteen det som positivt at en ved EHS har tatt i bruk ulike evalueringsmetoder og at man velger form ut fra det enkelte emnets omfang og egenart, og evalueringens kontekst og siktemål. Samtidig vil komiteen påpeke at denne fleksibilitet må balanseres opp mot behovet for en viss standardisering. Et godt evalueringssystem bør også kunne fange opp resultatutvikling over tid, og sammenlignbarhet over tid og på tvers av emner forutsetter standardisering og ensartet dokumentasjonspraksis. Komiteen er ikke overbevist om at dette er tilstrekkelig vektlagt i de nåværende rutiner, og anbefaler institusjonen å se på muligheter for å styrke denne dimensjonen i kvalitetsarbeidet.

Kvalitetssikring gjennom kontakt med eksterne samarbeidspartnere og studiets avtakere, vurderes av komiteen som vel ivaretatt ved EHS. Studieprogramrådet (rådgivende for studieleder) har betydelig eksternt representasjon, og komiteens møte med representanter for rådet viste tydelig at utdanningen har gjort en god jobb med hensyn til samarbeid med særlig kommuner og helsevesenets institusjoner.

Tillitsvalgte studenter er en bærebjelke i kvalitetssikringssystemet både ved høyskolen som sådan og ved videreutdanningen «Eldre, helse og samfunn». At studentkullet komiteen møtte for tiden ikke har en fungerende tillitsvalgt, er derfor kilde til en viss bekymring. Studentene opplyste at de har hatt tillitsvalgte i de foregående semestre, men at det ved innledningen av siste semester ikke var mulig å få noen til å påta seg oppgaven. Klassetillitsvalgte og referansegrupper er sentrale for informasjonsflyten mellom studentene og emneansvarlige og studieleder, og komiteen vil oppfordre til at man finner fram til en praksis som sikrer at disse funksjonene er fylt under hele studieløpet.

Forventningsavklaringen som foretas ved oppstart av undervisningen i hvert enkelt emne vurderes av den sakkyndige komiteen som et meget godt og relativt originalt kvalitetssikringsgrep. Både studenter og lærere ga imidlertid uttrykk for at avklaringene utover i studieløpet kunne få et i overkant formelpreget og repetitivt preg. Etter komiteens mening burde det ikke by på store vanskeligheter å gjøre tilpasninger som møter denne utfordringen, men som samtidig ivaretar den positive essensen i ordningen. Komiteen antar at det særlig i emner som tas av langtkomne studenter vil kunne være aktuelt å benytte en summarisk prosedyre.

3.2 Kvalitetssikring av studieprogrammet Bachelor i ingeniørfag, maskin

3.2.1 Presentasjon

Studieprogrammet «Bachelor i ingeniørfag, maskin» er et fulltidsstudium over seks semestre (180 studiepoeng). Programmet har ved HSH to studieretninger: prosess- og energiteknikk, og marin konstruksjonsteknikk. Programmet har emner på fra 10 til 20 studiepoeng, og det faglige innholdet følger Kunnskapsdepartementets rammeplan for ingeniørutdanning. Undervisningsstedet er Haugesund. I tråd med den normale organiseringen ved høyskolen, ledes studiet av en studieleder som har et studieprogramråd som rådgivende organ. Hvert studieemne har en emneansvarlig.

Kvalitetssikringen ved programmet skal foregå i henhold til de rutiner, prosedyrer og ordninger som er beskrevet i «Kvalitetshåndbok» og hvis hovedinnhold er referert over. Evalueringsordningene følger hovedområdene «Kvalitet i emne» og «Kvalitet i studieprogram», med bl.a. referansegrupper for emneevaluering, forventningsavklaringer, og «Studiebarometer». Ved avdelingen programmet er tilknyttet (ATØM), gjennomføres det skriftlige anonyme evalueringer av alle emner hvert semester.

Rapportering av resultater og oppfølging av studieprogram har siden 2013 skjedd på kullnivå. Det eksakte innholdet i rapporteringen er stadig under utvikling, og senest for vårsemesteret 2015 vil det bli gjort justeringer i innholdet. På et overordnet nivå skal rapporteringen bestå av:

- et Excelark (pr kull) med utvalgte indikatorer for inntakskvalitet, opplevd kvalitet og gjennomstrømming
- en Wordfil (pr kull) med studieleders vurdering av inntakskvalitet, opplevd kvalitet, resultater og kandidater, samt avdelingsrådgivers vurderinger av inntakskvalitet

Rapporteringen på kullnivå legges sammen med studieleders vurderinger til grunn for arbeidet med institusjonens samlede kvalitetsrapportering, som nå presenteres i «Rapport og plan»- dokumentene (heretter «Årsrapport») til departementet. Kullnivårapporteringen legges også til grunn for revideringen av de avdelingsvise handlingsplanene, og inngår i datagrunnlaget for de programevalueringer som gjennomføres.

3.2.2 Komiteens drøftinger og vurderinger

Den sakkyndige komiteens vurdering er at kvalitetssikringen av «Bachelor i ingeniørfag, maskin» fungerer godt. Så langt komiteen har kunnet fastslå er alle faste ordninger, rutiner, roller og aktiviteter som i «Kvalitetshandbok» beskrives for institusjonen som helhet, vel innarbeidet ved programmet. Kvalitetssikringssystemet har generelt mange nivåer og funksjoner, men det er komiteens inntrykk at rolleavklaringene er tydelige og at de er godt forstått av studenter og ansatte.

Komiteen har observert at det også ved maskiningeniørprogrammet kan være krevende å fylle alle studentvervene KS-systemet og høyskolens styringssystem krever. Studentene forventes å delta i referansegrupper på det enkelte emne (evt. kull), de skal være tillitsvalgte i høyskolens besluttende organer, delta i studentråd for hvert studiested og sitte i studentparlamentet for hele institusjonen. Komiteen har ikke holdepunkter for å hevde at denne rekrutteringsutfordringen er større ved dette programmet enn ved andre av høyskolens programmer, men har tvert imot grunn til å tro at dette er en gjennomgående utfordring. Det er imidlertid også komiteens oppfatning at denne vanskeligheten knyttet til det formelle studentengasjementet er bredt erkjent ved høyskolen, og at det jobbes med forbedringer.

Med hensyn til referansegruppene på emnenivå har komiteen merket seg som positivt at etablering av gruppene ved semesterstart er løftet fram som en sentral aktivitet under hovedområdet «Kvalitet i emne» i KS-systemet. Intervjuene med emneansvarlige bekrefter at det legges ned stor innsats for å få gruppene på plass. Gitt referansegruppens helt sentrale funksjon i evalueringen av høyskolens utdanninger, er det komiteens syn at denne innsatsen må holdes oppe. Fra studentene fikk komiteen høre at det for ofte er slik at emneansvarlig er tett på gruppene, mens eksterne forelesere kan ha mangelfull kunnskap både om forventningsavklaringene og referansegruppens rolle. Komiteen tilrår institusjonen å sørge for at de emneansvarlige gir tilstrekkelig informasjon til alle undervisere om kvalitetssikring på emnenivå.

Til god evalueringspraksis hører også gode rapporteringsrutiner. Hovedordningen ved studieprogrammet er at referatet fra det referansegruppemøtet som utgjør emnets midtevaluering, legges ut på Fronter til alle studentene. Referatet fra sluttevalueringen meddeles ikke studentene. Komiteen støtter vurderingen av at sistnevnte evaluering generelt vil ha beskjeden interesse for de studentene som da er ferdige med emnet, men anbefaler programledelsen å vurdere hvorvidt resultatene skal refereres for studentene som tar emnet neste gang det gis. Dette er etablert praksis flere steder, og er etter komiteens syn egnet til å styrke evalueringskultur og –motivasjon, og gir studentene et visst innblikk i emnets utvikling. I noen grad kan man på denne måten også bli kjent med hvordan andre løsninger har fungert tidligere og unngå at eventuelle uhensiktsmessige tiltak introduseres på nytt.

Studentene er gjennomgående tilfredse med de tilbakemeldingene de får fra evalueringene/referansegruppene, men til tross for referatordningen er enkelte av den oppfatning at det i for stor grad er opp til emneansvarlig hvorvidt saker fra referansegruppene følges opp overfor studieleder og eventuelt videre i systemet. Komiteen ser at dette kan være en utfordring ved den evalueringsformen som er valgt (til forskjell fra f.eks. skriftlige vurderinger fra hver enkelt student), men ønsker å gi dette som en utfordring til referansegruppemøtene snarere enn å kritisere ordningen som sådan. Studentene er ellers fornøyde med hvordan tiltak settes inn når uheldige forhold har blitt

rapportert, og viser blant annet til at nye lærere har kommet inn i undervisningen etter negative tilbakemeldinger.

Som leder av studieprogrammet vurderer studieleder emneevalueringene og er ansvarlig for å utarbeide kullskjemaene (se ovenfor). Ønsker om endringer på emnenivå på bakgrunn av denne informasjonen vurderes på dekannivå og tas ikke videre. Endringer på programnivå tas opp i høyskolestyret.

De vitenskapelig ansatte som er tilknyttet bachelorprogrammet ga uttrykk for at de i stor grad forholder seg til studieleder i spørsmål om organisering av emner og program. Det ble samtidig framholdt at det er relativt enkelt å gå direkte til dekan og rektor. Komiteen ser verdien av direkte kontakt, men vil samtidig minne om at slik kontakt ikke bør erstatte åpne saksprosesser som kan dokumenteres og gi grunnlag for erfaringsdeling og institusjonell læring.

Internasjonalisering kan ha en kvalitetssikrende funksjon på mange fagområder dersom aktiviteten har et visst omfang og drives på en gjennomtenkt og planmessig måte. Etter komiteens vurdering har maskiningeniørutdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund et stykke igjen til ønsket nivå på dette området. Studieplanen legger til rette for at studentene kan reise ut i 5. semester, og noen studenter benytter seg av denne muligheten – da gjerne for studieopphold i Australia. Studieprogresjonen forutsetter imidlertid at studentene i dette semesteret finner fram til kurs ved utenlandske institusjoner som i faglig innhold tilsvarende høyskolens kurs i samme semester, og dette oppgis å være vanskelig. Utdanningen har svært få innreisende studenter, først og fremst på grunn av at få kurs undervises på engelsk. Komiteen er kjent med at det for tiden arbeides med å lage et bedre tilbud av engelskspråklige kurs på avdelingsnivå. Lærerutveksling eller andre former for internasjonalisering foregår, etter det komiteen erfarer, ikke i nevneverdig grad.

4 Konklusjon

Den sakkyndige komiteen har i sitt mandat å vurdere hvorvidt kvalitetssikringssystemet ved Høgskolen Stord/Haugesund som helhet er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrift og NOKUTs evalueringskriterier. Komiteen har derfor, i tråd med Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning, og utover det som er anført i kapittel 3, vurdert systemets strukturelle oppbygging, den dokumentasjon det frambringer og de vurderinger av utdanningskvalitet som institusjonen selv gjør. Komiteen har sett på hvorvidt systemet er klart beskrevet og angir målsettinger, prosesser, aktører og fora som inngår. Ansvars- og arbeidsfordeling er vurdert, likeledes systemets forankring i ledelsen og i besluttsende organer på ulike nivåer.

Etter komiteens vurdering gis arbeidet med studiekvalitet høy prioritet ved Høgskolen Stord/Haugesund, og institusjonen har etablert et system for kvalitetssikring av utdanningen som er velegnet for å nå de mål den har satt seg for kvalitetsarbeidet. «Kvalitetshandbok» framstår som et godt verktøy for arbeidet med kvalitetssikring og – utvikling. Håndboka dekker etter komiteens syn alle de hovedelementer det er rimelig å forvente at skal være på plass i et slikt system.

Komiteen er positiv til den gjennomgående bruken av referansegrupper som verktøy for studentevaluering av undervisningen. Utfordringen med å mobilisere et tilstrekkelig antall studenter til tillitsvalgte roller må tas på alvor, men viser samtidig at institusjonen har høye ambisjoner for studentinvolvering i kvalitetssystemet. Studentparlamentet har i dag ansvaret for å oppnevne studentrepresentanter til høyskolens besluttsende organer, og komiteen vil anbefale at høyskolen ser på tiltak som vil gjøre parlamentet i stand til ytterligere å øke innsatsen for å mobilisere studentene til tillitsvalgt arbeid på alle nivåer.

I positiv retning vil komiteen også trekke fram institusjonens årlige læringsmiljøkonferanse (se ovenfor). Konferansen representerer en betydelig ressursinnsats for økt studiekvalitet, og de etablerte rutineene for oppfølging sikrer at konferansen ikke blir et kortvarig blaff av interesse, men får langsiktig innvirkning på strategier og tiltak. Komiteen mener samtidig at det hadde vært fordelaktig om institusjonen i forkant av konferansen hadde gjennomført en mer inngående analyse av resultatene fra «Studiebarometeret» enn den referering av «hovedtendensene» som gjøres i dag. Analysen bør baseres på egnede kvalitetsindikatorer.

I «Retningslinjer for bruk av sensorer ved Høgskolen Stord/Haugesund» heter det blant annet at «På eksamen ved HSH skal ekstern sensor brukes til å sensurere minst 25% av eksamenene.», og at «Dette utvalget skal variere slik at en over tid sikrer ekstern sensur til alle studenter og på alle emner.» Retningslinjene beskriver også bruken av ekstern sensur i ulikt omfang i mange andre sammenhenger, inkludert bruk av tilsynssensor, men komiteen har også fra intervjuer oppfattet det siterte som hovedregelen. Komiteens vurdering er at omfanget av ekstern sensur med fordel kunne ha vært større, men innser at dette i betydelig grad er et økonomisk spørsmål. En alternativ strategi kan være å styrke den interne kvalitetssikringen av eksamen.

Høyere utdanning skal kjennetegnes ved at utdanningen er forskningsbasert. Diskusjonen om hva dette skal innebære har pågått lenge både i sektoren som helhet og ved den enkelte institusjon. Komiteen vil gi honnør til Høgskolen Stord/Haugesund for å ha arbeidet systematisk og målrettet på dette området. I perioden 2011-2013 ble det jobbet intenst med problemstillingen, noe som resulterte i dokumentet «Kjennetegn for FoU-basert utdanning». Dokumentet inneholder ti punkter som samlet representerer krav som ved HSH skal oppfylles for å kunne kalle en utdanning «FoU-basert». Punktene er konkrete i formen (eksempelvis: «Alle studieprogram er tilknyttet aktive forsknings- og undervisningsmiljø lokalt/ regionalt/nasjonalt og har internasjonale nettverk».) Dette institusjonsovergripende dokumentet

viser at høyskolen setter seg klare mål for utdanningsvirksomheten, og er et viktig bidrag til kvalitetsarbeidet ved institusjonen.

Komiteens samlede vurdering er at systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund er tilfredsstillende, og den anbefaler at det godkjennes.

5 Komiteens råd om videre utvikling av kvalitetsarbeidet

Med utgangspunkt i de vurderinger som er gjort av systemet for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund, har komiteen følgende anbefalinger for videre utvikling av institusjonens kvalitetsarbeid:

- Komiteen vil oppfordre institusjonen til å sørge for at nåværende ordning for studentevaluering av emner, basert på referansegrupper, ikke er til hinder for at institusjonen innhenter kunnskap om resultatutvikling. I denne sammenheng bør det vurderes å utforme de anonyme emneundersøkelsene (hvert tredje år) på en måte som gjør det mulig å sammenligne over tid.
- Komiteen anbefaler institusjonen å vurdere økt bruk av ekstern sensur, eventuelt sterkere intern kvalitetssikring av eksamen.
- Internasjonalisering bør gis høyere prioritet ved maskiningeniørutdanningen, og vurderes styrket også på andre fagområder. Komiteen anbefaler at man i denne sammenheng også vurderer innsatsen med hensyn til andre former for internasjonalisering enn studentutveksling.
- Komiteen tilrår at institusjonen ser på måter å styrke arbeidet med å rekruttere studenter til tillitsvalgt arbeid (inkl referansegrupper) på. Studentparlamentets rolle i denne sammenhengen bør vurderes.
- Høgskolen bør se på om det kan gjøres forenklinger med hensyn til å dokumentere forventningsavklaringer i emner i andre og tredje studieår.
- Institusjonen bør synliggjøre innslaget av fagfelleevaluering i prosessbeskrivelsen for programevalueringer bedre.
- Institusjonen bør sørge for at de emneansvarlige gir tilstrekkelig informasjon til alle undervisere om kvalitetssikring på emnenivå.
- Komiteen anbefaler institusjonen å vurdere en ordning der resultatene fra sluttevaluering av et emne skal refereres for studentene som tar emnet neste gang det gis.

6 Vedlegg

6.1 Program for sakkyndig komités hovedbesøk ved institusjonen

Tirsdag 3. februar

Tid	Intervju/møte med
09.00 – 10.15	Internt møte
10.30 – 11.30	Institusjonens ledergruppe
11.30 – 12.30	Lunsj
12.45 – 13.30	Vitenskapelig ansatte, v/videreutdanningen EHS
13.45 – 14.30	Studenter, videreutdanning EHS (inkl. tillitsvalgte)
14.45 – 15.30	Studieprogramråd, videreutdanning EHS
15.45 – 16.30	Faglig ledelse, videreutdanning EHS – «faglig kontakt»/studieleder/prosjektleder og emneansvarlige

Onsdag 4. februar

Tid	Intervju/møte med
09.00 – 09.30	Internt møte
09.45 – 10.15	Studenter, maskin (med og uten erfaring fra referansegrupper)
10.30 – 11.00	Tillitsvalgte studenter, maskin (fra studentråd og studentparlament)
11.15 – 12.00	Vitenskapelig ansatte, med undervisning på maskin bachelor
12.00 – 12.45	Lunsj
13.00 – 13.45	Faglig ledelse v/maskin: studieleder(e) og emneansvarlige/kullkoordinatorer
14.00 – 14.45	Internt møte
14.45 – 15.00	Oppsummerings- og tilbakemeldingsmøte
15.15 – 16.00	Internt møte

6.2 Dokumentasjon mottatt fra Høgskolen Stord/Haugesund

Til innledende besøk:

- kvalitetshåndbok
- *Rapport og plan 2011-12*
- *Rapport og plan 2012-13*
- *Rapport og plan 2013-14*
- programevaluering sykepleie
- kvalitetsrapportering på kullnivå (barnehagelærer 2013)
- kvalitetsrapportering på kullnivå (nautikk 2013)
- skriv om status og utfordringer i kvalitetsarbeidet

Til hovedbesøk:

- studieplaner
- rulleringsplan programevalueringer
- ekstern sensur
- kvalitetsrapportering studieleder
- møtereferat studieprogramråd for maskiningeniør
- møtereferat for møte med tillitsvalgte studenter
- oppsummering ingeniørfagmøter 2014
- Maskinkonstruksjon II H-2014: om emnet, godkjenningsskjema, studiehåndbok og avviksskjema
- referansegruppereferat
- Maskinkonstruksjon II V-2014: om emnet, godkjenning i studiekvalitetsutvalget, studiehåndbok og anonym emneevaluering
- «Eldre, helse og samfunn»: studieplaner
- referater, Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA helsefag)
- møtereferat, studieprogramråd
- Emne 2, om emnet: nøkkeltall, godkjenning i studiekvalitetsutvalget, studiehåndbok
- prosjektleders emneevaluering

6.3 Sakkyndig komités mandat

MANDAT FOR SAKKYNDIGE KOMITEER VED EVALUERING AV INSTITUSJONENES KVALITETSSIKRINGSSYSTEM

Fastsatt av NOKUTs styre 5. mai 2003, revidert 17.12. 2008, tilpasset Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning av 1. februar 2010.

Den sakkyndige komiteen skal evaluere institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningen, og vurdere om dette er tilfredsstillende i forhold til gjeldende forskrift og NOKUTs evalueringskriterier.

Komiteen skal gi en entydig og begrunnet konklusjon om hvorvidt institusjonens system for kvalitetssikring er tilfredsstillende.

Evalueringen skal gjennomføres med en konstruktiv holdning til institusjonen, og komiteen skal også gi råd om det videre kvalitetsarbeid ved institusjonen.

Hvis evalueringen avdekker klare indikasjoner på alvorlig kvalitetssvikt i enkeltstudier, skal dette bemerkes i komiteens rapport. Komiteens vurdering skal baseres på følgende materiale:

- institusjonens beskrivelse av kvalitetssikringssystemet
- dokumentasjon av utført kvalitetssikring / kvalitetsarbeid som institusjonen legger fram. Komiteen kan be om å få seg forelagt et hvilket som helst materiale som den anser at kan ha betydning for vurderingen
- komiteens erfaringer og funn ved institusjonsbesøk. Komiteen avgjør hvem den vil treffe og hvilke enheter den vil besøke

Komiteen skal nedfelle sine vurderinger, konklusjoner og anbefalinger i en skriftlig rapport. Komiteen skal kvalitetssikre rapportens faktiske opplysninger før den avgis.

Komiteen arbeider på oppdrag fra og avgir sin rapport til NOKUT. Oppdraget er avsluttet når NOKUT har fattet vedtak i saken. Inntil oppdraget er avsluttet, skal de sakkyndige ikke ta del i den offentlige debatt om saken.

6.4 NOKUTs kriterier for evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen

Evalueringskriteriene finnes i kapittel 6 i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften).

Kapittel 6 Evaluering av institusjonenes system for kvalitetssikring av utdanningen

§ 6.1 NOKUTs evalueringskriterier

Ved evaluering av institusjonenes interne kvalitetsarbeid gjøres det en helhetlig vurdering av kvalitetssikringssystemet og institusjonenes aktive bruk av det. Det skal legges vekt på:

- a. Stimulans til kvalitetsarbeid og kvalitetskultur: om institusjonen stimulerer til engasjement for kvalitetsarbeid blant ansatte og studenter og deres demokratiske organer,
- b. Mål, plan og ledelsesforankring: om mål, ansvar, prosesser og aktører som inngår i kvalitetssystemet er klart beskrevet (systemets strukturelle oppbygning), og hvordan systemet for kvalitetssikring utvikles i tråd med institusjonenes behov,
- c. Innhenting av dokumentert informasjon om kvalitet i studiene: om sikring og vurdering av kvaliteten i hvert enkelt studium bygger på dokumentert informasjon som systematisk innhentes fra flere kilder, og om det er særskilte prosesser for å kvalitetssikre oppretting av nye studier,
- d. Analyse, vurdering og rapportering: om den informasjonen som systemet genererer analyseres, vurderes og framstilles for ansvarlige fora og ledernivå,
- e. Bruk av kunnskap til kvalitetsforbedring: om tiltak for forbedringer iverksettes på grunnlag av de kvalitetsanalyser som gjøres.

Merknad til kapittel 6

Institusjonene skal kontinuerlig og systematisk arbeide for å sikre og forbedre kvaliteten i utdanningen. Det interne systemet for kvalitetssikring av utdanningen skal frambringe kunnskap institusjonen trenger i sikringen og utviklingen av utdanningene som tilbys. Kvalitetssikringen skal omfatte alle studietilbud som en institusjon gir, alle deler av studiet og alle formidlingsformer. Gjennom faste rutiner og prosesser i en årlig syklus frembringes, vurderes og anvendes informasjon om det enkelte studium, og om institusjonens utdanningsvirksomhet generelt.

Institusjonens system for kvalitetssikring av utdanningsvirksomheten er institusjonens eiendom. Det er derfor institusjonen selv som ut fra egen størrelse, faglig profil og andre lokale behov bestemmer hvordan det skal utformes. Det samme gjelder for den dokumentasjonen som systemet frembringer.

7 Appendix: Uttalelse fra Høgskolen Stord/Haugesund til rapport fra sakkyndig komité

Dato: 28.04.2015

Vår ref.: 15/01314-9

Deres dato: 27.04.2015

Deres ref.: 13/292

Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
Postboks 578
1327 LYSAKER

Evaluering av system for kvalitetssikring av utdanningen ved Høgskolen Stord/Haugesund – HSHs uttalelse til rapporten

Høgskolen Stord/Haugesund ønsker å takke komiteen for en konstruktiv og god prosess i forbindelse med evalueringen av høgskolens kvalitetssystem.

Vi opplever at rapporten gir et dekkende og godt bilde av HSHs kvalitetssystem. Vi vil videre takke for gode råd og innspill som fremkommer i rapporten. Komiteens anbefalinger vil bli tatt med i det videre arbeidet med utvikling av høgskolens kvalitetssystem.

Utover dette har ikke høgskolen innspill til rapporten.

Med vennlig hilsen

Liv Reidun Grimstvedt
Rektor

Postadresse:
Pb. 1064 Sæverhagen, N-5407 STORD
Besøksadresser:
Klingenbergvegen, Stord
Bjørnsøns gate 45, Haugesund

Telefon:
53 49 13 00
Telefaks:
53 49 14 01

E-post:
postmottak@hsh.no
Internett:
www.hsh.no

Saksbehandler:
Lene Borgen
Direkte tlf.: